

Özet

Patara'dan Bir Altar Tepeliği

Patara Tepecik Akropolis'i eteğindeki Nekropol kazıları 1992 yılında alışılmışın dışında bir buluntu verir. Günümüzde Antalya Müzesi bahçesinde sergilenen toplam 0.575 m. yüksekliğindeki buluntu (Res.1), yerel kireçtaşı bir monobloktan oluşturulmuş, yataksız kenet deliklerine sahip profilli bir tambur üzerinde, pul yapraklarla bezeli iç bükey bir konik gövde ve bunun da üzerinde yer alan Korinth başlığından oluşur (Res.1.2). İçi altta 0.095 m derinliğinde yarı küresel oyulmuş, iç kenarı -henüz ele geçmeyen- parça ile içiçe geçecek şekilde derince pahlanmıştır (Res.5). Abakus üzerindeki, günümüzde daha geç kullanımda eklenmiş ve halen korunan dübelin yer aldığı dübel deliği ve dairesel iz (Res.3), kapağın -benzer örnekler ışığında- bir çam kozalağı olması gereken yuvarlak bir nesne ile sonlandığına işaret ederler. Varolan dübel olasılıkla Bizans kullanımına aittir.

Kapak, Hellenistik Dönem'den beri bilinen ve özellikle onur anıtı ya da gömüt işlevine sahip yuvarlak yapıların çatılarını en ince ayrıntısına kadar küçük boyutta bize aktarmaktadır. Bu tür küçük çatı betimlemeleri Hellenistik ve Roma dönemlerinde özellikle Yukarı İtalya'da gömüt sunağı veya gömüt taşı tepeliği ve urne kapağı olarak yaygın kullanılırken, Anadolu'da çok az sayıda bulunmuşlardır. Uşak-Selçukler'de ele geçen bir kaç dörtgen sunak ve Selçuk'tan bir kabartma üzerindeki betimleme ve Afyon Müzesi'ndeki bir yuvarlak ostothek dışında daha çok yalın bezemeli, salt yarı küresel ya da çam kozalağı taşıyan örnekler karşımıza çıkarlar. Patara buluntusu ise formu, boyutları ve anıtsal bir yuvarlak yapının çatısını en küçük ayrıntısına kadar yansıtmaması ile antik dünyada günümüze değin tanınan benzeri tüm örneklerden ayrılmaktadır. Anadolu'da gelenekselleşmeyen bu türün en güzel örneği olan Patara urne kapağı, yuvarlak (Limyra, Efes, Kaunos, Bergama, Termessos), kare (Assos, Sagalassos, Hisar/Kommagene) ve üçgen (Milet) gibi farklı formlar içeren anıtsal yapı çatılarının bir urne kapağına aktarıldığını gösterip, form, ayrıntılar ve konum gözönüne getirildiğinde bu tür anıtların Anadolu'daki en erkeni, en ünlüsü ve en görkemlisi olan Limyra'daki Ptolemaion'un çatısına öykünmüş olduğu anlaşılmaktadır. Alt parça konusunda bugüne kadar ele herhangi bir veri geçmemesine karşın, kapağın alt bölümündeki gesims benzeri yapının (Res.4), Roma Dönemi girlandlı sunaklarında ve urnelerinde tepelik ve kapak alt profili olarak görülmesi, bu kapağın ayrıntılı ve zengin bezemesine yakışacak ve aynı zamanda urne işlevi üstlenmiş girlandlı bir sunağı tamamlamış olması gerekir.

Tarihlemede etken olan Korinth başlığı küçük boyutu ve yerel işçiliğin etkisi ile alışılmışın ötesinde yüzeysel ve basitleştirilmiş bir yapı gösterse de akanthus yapraklarının biçimi kapağın Augustus döneminde üretilmiş olması olasılığını güçlendirmektedir.